

ผู้ใหญ่บ้านเล่นไฮโลไว้ในงานศพ : เสียทั้งชื่อเสียง – สูญทั้งตำแหน่ง !

โดย นายปกครอง

“อกขรุตุต์ อดายมุข อักกะตุตตั้ง อะบายมุขัง”

“การเป็นนักเล่นการพนัน เป็นทางแห่งความเสื่อม”

เสื่อมตั้งแต่สุขภาพ ครอบครัว หน้าที่การงาน เรื่อยไปจนถึงเสื่อมศักดิ์ศรีและชื่อเสียง !!

ประเทศไทยเรามีกฎหมายที่ควบคุมการเล่นพนันโดยตรง คือ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งผู้ลักลอบเล่นการพนันจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย และหากผู้เล่นการพนันเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยแล้ว นอกจากจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการพนันแล้วยังมีโทษทางวินัยอยู่อีกด้วยครับ !!

แม้ว่ากฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ในหมวดเกี่ยวกับวินัยนั้น จะไม่มีมาตราใดที่บัญญัติโดยตรงว่าข้าราชการพลเรือนผู้ใดเล่นการพนัน ผู้นั้นถือว่ากระทำผิดวินัย แต่มีมาตราที่สามารถนำมาใช้ลงโทษทางวินัยสำหรับข้าราชการที่เล่นการพนันได้ เช่น กระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วหรือเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ดังนั้น ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เล่นการพนันโดยผิดกฎหมาย จึงอาจมีความผิดทางวินัยเป็นของแถม

ในวันนี้ นายปกครองจึงขอนำคดีอุทธรณ์ของ “ผู้ใหญ่บ้าน” ในฐานะผู้นำชุมชน ซึ่งถูกจับกุมและถูกร้องเรียนว่าได้ร่วมเล่นการพนันในงานสวดอภิธรรมศพที่ไปร่วมงาน ซึ่งอยู่ต่างหมู่บ้านที่ตนปกครองดูแล ทั้งนี้ ตามต่างจังหวัด เรามักจะเห็นมีการเล่นการพนันกันในงานดังกล่าว โดยอ้างว่าอยู่เป็นเพื่อนเจ้าของงานหรือญาติของผู้เสียชีวิตและเป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันมานาน ซึ่งอย่างไรก็ตามก็ถือว่าผิดกฎหมายอยู่ดี

กรณีเช่นนี้ ... ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีหน้าที่ดูแลมิให้มีการกระทำผิดกฎหมาย แต่กลับกระทำผิดกฎหมายเสียเอง แม้จะมีใช้ในหมู่บ้านที่ตนปกครองดูแลก็ตาม ซึ่งสุดท้ายผลจะเป็นอย่างไร มาติดตามกันครับ

มูลเหตุของคดีมีอยู่ว่า ... ในขณะที่ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ได้ถูกจับกุมและดำเนินคดีกรณีเล่นการพนันในงานสวดอภิธรรมศพ ซึ่งศาลแขวงพิพากษาลงโทษปรับ ๑,๐๐๐ บาท และคดีถึงที่สุด ต่อมาได้มีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษขอให้ดำเนินการทางวินัยผู้ฟ้องคดี จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีลักลอบเล่นการพนันไฮโลว์เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน จึงลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

แน่นอนครับว่า ... ผู้ฟ้องคดีย่อมไม่เห็นด้วยจึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และเมื่อไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ จึงนำคดีมาฟ้องขอความเป็นธรรมต่อศาลปกครอง โดยขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดี) ที่ไล่ตนออกจากตำแหน่ง

คดีมีประเด็นปัญหาว่า คำสั่งที่ลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วยเหตุร่วมเล่นการพนันในงานสวดอภิธรรมศพ อันมีความผิดฐานเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

เรื่องนี้ ... ทางด้านผู้ใหญ่บ้านก็ได้โต้แย้งว่าตนถูกกลั่นแกล้งจากฝ่ายตรงข้าม โดยมีได้เป็นเจ้าของมือและไม่ได้เป็นผู้ร่วมเล่น ส่วนเหตุที่เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินคดีก็เพราะตนอยู่ในกลุ่มผู้เล่นการพนัน ซึ่งตนเห็นว่าเป็นคดีเล็กน้อยและเพื่อให้คดีสิ้นสุดจึงยินยอมชำระค่าปรับจำนวน ๑,๐๐๐ บาท และการจะลงโทษให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งได้จะต้องเป็นการกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก ตามมาตรา ๑๒ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เท่านั้น

อีกทั้ง นายอำเภอ ได้เคยพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการกระทำที่ไม่เกี่ยวข้องกับหน้าที่แต่เป็นความประพฤติเสื่อมเสีย ถือเป็นความผิดเล็กน้อยที่ต้องลงโทษภาคทัณฑ์ แต่มีเหตุอันควรงดโทษเนื่องจากได้ประกอบคุณงามความดีและไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน โดยได้ว่ากล่าวตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงเห็นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยและมีคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีอีกได้

นอกจากนี้ ในการสอบสวนพยานบุคคลก็ได้ข้อมูลว่า ปกคดีผู้ฟ้องคดีมิใช่ผู้ที่ชอบเล่นการพนันเป็นนิสัยแต่ได้เล่นการพนันในวันดังกล่าวจริง

ฟังดูแล้วก็น่าเห็นใจนะครับ ... แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านย่อมจะต้องรักษากฎหมายและเป็นแบบอย่างที่ดี เราไปดูคำตัดสินของศาลกันเลยครับ

ศาลปกครองสูงสุดท่านพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน (ใช้บังคับโดยอนุ โลมเรื่องวินัยและโทษทางวินัยของผู้ใหญ่บ้านและกำนัน) จะเห็นได้ว่าการกระทำที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (โทษปลดออกหรือไล่ออก) มี ๒ ลักษณะ กล่าวคือ ๑. การกระทำความผิดอาญา โดยได้รับคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ๒. กระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งในส่วนของกรณีการกระทำความผิดอาญาได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงนั้น จะต้องพิจารณาถึง “เกียรติของผู้กระทำ ความรู้สึกของสังคมที่มีต่อการกระทำ ประกอบกับเจตนาในการกระทำ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ของผู้นั้นว่าได้กระทำการอันทำให้ราชการได้รับความเสียหายต่อภาพพจน์และชื่อเสียงหรือไม่”

การที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยเป็นผู้ที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎหมายและประพฤตินอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ซึ่งเมื่อทราบข่าวหรือสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งต่อกำนันให้ทราบ หรือได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงต้องแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ได้เน้นย้ำให้หน่วยงานถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดเกี่ยวกับการพนันประเภทที่กฎหมายห้ามขาด ถ้าข้าราชการผู้ใดเล่นควรวางโทษถึงปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ซึ่งเป็นการวางแนวทางให้ส่วนราชการนำไปพิจารณาประกอบการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง

แต่หาได้หมายความว่า หากข้าราชการผู้หนึ่งผู้ใดกระทำความผิดฐานเล่นการพนันแล้วถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ที่ต้องลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการทุกกรณี

ทั้งนี้ เมื่อศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งไปร่วมงานสวดอภิธรรมศพ แม้จะต่างท้องที่โดยไม่ได้อยู่ในความดูแลของตนก็ตาม แต่ในฐานะผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงมีหน้าที่ตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ ที่เมื่อพบเห็นการกระทำความผิดกฎหมายในการเล่นพนันไฮโลว์ ซึ่งเป็นการพนันที่กฎหมายห้ามเด็ดขาด ผู้ฟ้องคดีควรห้ามปรามหรือควรแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ แต่ผู้ฟ้องคดีหาได้กระทำให้ไม่ได้ และยังเข้าร่วมเล่นไฮโลว์ด้วยจนถูกจับกุม อันแสดงให้เห็นว่ามีเจตนากระทำความผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย และศาลแขวงได้พิพากษาลงโทษปรับผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

การที่ผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด แต่กลับเป็นผู้กระทำความผิดเอง ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีบกพร่องในหน้าที่และประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง เป็นที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนอย่างร้ายแรง ทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีแก่ประชาชนและสังคมโดยรวม เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและภาพพจน์ของหน่วยงานราชการ จึงเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฉะนั้น การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งลงโทษไล่ออกผู้ฟ้องคดีออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ฐานเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นยกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๖๖/๒๕๖๖)

สรุปได้ว่า ข้าราชการพลเรือนรวมทั้งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีหน้าที่ดูแลรักษากฎหมาย เช่น ตำรวจ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ที่นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งก็คืองานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยตรงให้เกิดผลดีหรือมีความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมแล้ว ยังต้องเคารพกฎหมาย โดยประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน รวมทั้งรักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เพราะถือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงที่อาจถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกแล้วแต่กรณีได้

ในส่วนกรณีตามที่พิพาทนี้ แม้ผู้ใหญ่บ้านรายดังกล่าวจะมีได้เป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนักอันต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ ก็ตาม แต่การที่เป็นผู้ร่วมเล่นในขณะที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือหากพบการกระทำความผิดที่มีได้อยู่เขตพื้นที่ปกครองดูแลของตน ก็มีหน้าที่ต้องแจ้งผู้มีอำนาจให้ทราบ การเป็นผู้ร่วมเล่นการพนันที่กฎหมายห้ามเด็ดขาด เช่น ไฮโลว์ จนถูกจับกุมและถูกลงโทษปรับ ย่อมถือเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ทั้งนี้ ศาลได้วินิจฉัยถึงการพิจารณาการกระทำที่จะถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งให้พิจารณาถึงเกียรติของผู้กระทำ ความรู้สึกของสังคมที่มีต่อการกระทำ ประกอบกับเจตนาในการกระทำ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ของผู้นั้นว่าได้กระทำการอันทำให้ราชการได้รับความเสียหายต่อภาพพจน์และชื่อเสียงหรือไม่

ดังนั้น การที่ผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีหน้าที่ดูแลราษฎรให้ปฏิบัติตามกฎหมาย พลัง खेल เล่นการพนันประเภทที่กฎหมายห้ามเด็ดขาด ในงานสวดอภิธรรมศพที่ชาวบ้านอ้างว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ และแม้จะมีผู้ใช้ที่มีนิสัยเล่นการพนันเป็นอาชิต และเล่นนอกเขตพื้นที่การปกครองดูแลของตนก็ตาม ก็ไม่พื้นที่อาจถูกดำเนินการทางวินัยและถูกวินิจฉัยให้เป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง อันเป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านได้เชียวระครบ ทั้งนี้ เป็นไปตามคำกล่าวในตอนต้นของบทความที่ว่า “การพนัน เป็นทางแห่งความเสื่อม”

(ปรึกษาการฟ้องคดีปกครองได้ที่ สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕ และสามารถศึกษาความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับคดีปกครองได้ที่ “ศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์”)

<https://aclib.admncourt.go.th/>
